

BLD

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2016/6528

Dato
08.06.2016

Høring - Kvalitets- og strukturreform i barnevernet - forslag til endringer i barnevernloven.

Vi viser til departementets høringsbrev av 17.3.2016 som omhandler ansvarsfordelingen på fosterhjemområdet, for institusjonstilbudet, akutttilbudet, for hjelpetiltak i hjemmet og utredning av sped- og småbarn.

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder har gjennomgått høringsnotatet. Reformen som foreslås er omfattende og vil føre til utfordringer av mange slag og på flere nivå.

Fosterhjemområdet:

Kvalitet, kompetanse og organisering av Kvalitets- og strukturreformen?

Vi har en del spørsmål til hvordan det er tenkt at den store ansvarsforflytningen av fosterhjemområdet til kommunene er tenkt organisert. Er det tenkt at det skal foregå en samtidig og ledet prosess fra departementet i forhold til alle kommunene, f.eks organisert som et landsomfattende prosjekt? Eller vil det bare bli satt en dato for oppgaveoverføringen, og overlate til kommunene å gjøre nødvendige forberedelser?

Vi tenker at kommunemangfoldet og prinsippet om kommunalt sjølstyre tilsier at det sannsynligvis vil foregå mange ulike prosesser rundt omkring. Kommunene vil sannsynligvis ønske å organisere fosterhjemarbeidet på ulike måter. Den samtidige kommunereformen som fortsatt foregår, tilsier at mange barneverntjenester enda ikke har etablert seg i den kommende kommunesammenslutningen. Kommune Norge er preget av omorganisering og uro. Hvordan skal kommunene samtidig kunne forberede seg for å overta en så stor oppgave?

Fylkesmannen har størst fokus på hvordan kompetansen på fosterhjemområdet skal kunne bygges opp slik at kommunene kan overta oppgavene som er tenkt i reformen. Det tar tid å bygge opp kompetanse på et område i en kommune, overføring av ansvar må koordineres med kompetanseoppbyggingen. Vista Analyse er tydelige på at oppgaveoverføringer ikke kan tilrås uten bedre kvalitet i det forebyggende arbeidet, veiledning til kommunene om hvordan oppgaver bør løses og bredere kompetanse i barneverntjenestene.

Fylkesmannen i Aust- Vest-Agder ser en fare at de økonomiske hensyn kan bli tillagt for stor vekt, noe dette høringsnotatet også bærer preg av. Vi er opptatt av at det kunnskapsbaserte barnevernet, faglig kompetanse og faglige vurderinger, der barnets beste står i sentrum, skal være det viktigste grunnlaget for barnevernsarbeidet. Ved et for sterkt fokus på de økonomiske hensyn, kan det bli vanskelig for faggruppene å vinne fram med faglige argumentasjon overfor administrasjonen i en kommune. Vi viser til at Helsetilsynet (s. 27 i Høringsnotatet) påpeker at kommunenes ledelse ofte er dårlig informert om tilstanden i barnevernet.

Som nevnt flere steder i Høringsnotatet, er den faktiske kvaliteten på barnevernstjenester vanskelig å observere og måle. Det er nødvendig å bruke og ha en viss kjennskap til fagterminologien for å kunne gi beskrivelser av innholdet i et tiltak. Det samme gjelder for forebyggende barnevernsarbeid. Det å forebygge omsorgsovertakelser og at barn må flyttes i fosterhjem, kan ikke gjøres innenfor målbare enheter og årlige budsjettperioder. Dette handler om langsiktig arbeid, gjennom generasjoner, fordi

årsakene til omsorgssvikt gjerne ligger i oppveksten og bakgrunnen til de voksne. Kommunenes tiltak som helsestasjon, foreldreveiledning, tidlig innsats overfor spe- og småbarn, gode skoletilbud og fritidstilbud for alle barn er eksempler på viktig forebyggende innsats. Det er positivt hvis Kvalitets- og strukturreformen i barnevernet vil gi kommunene incentiver til å styrke det forebyggende arbeidet. Men vi vil advare mot å se tydelige økonomiske resultater på kort sikt.

Akuttilbudet:

Ingen kommentar utover de skisserte forslagene.

Hjelpetiltak i hjemmet:

Fylkesmannen i Aust- og Vest- Agder slutter seg til de skisserte forslagene i reformen.

Finansiering/egenandeler og institusjonstilbud.

I høringsnotatet, s. 69-75, i kapitlet om finansieringsansvaret, skisseres det to alternative måter å differensiere kommunenes egenandeler for plasseringstiltak på: «full prisdifferensiering» og «delvis prisdifferensiering». Departementet ber om synspunkter på disse alternativene. Vi ser at valg av prisdifferensieringsmodell vil få konsekvenser for institusjonstilbudet og kommenterer dette under samme punkt i vår høringsuttalelse.

Fylkesmannen i Aust- og Vest- Agder vil anbefale en «delvis prisdifferensiering» og vil i det følgende begrunne hvorfor.

Ved «**full prisdifferensiering**» dekker kommunens egenandel en viss prosent av de faktiske kostnadene med tiltaket. Denne omleggingen antas å føre til større priskonkurransse. Det framholdes at positive virkninger av en priskonkurransse, kan gi mer effektiv ressursbruk noe som igjen kan føre til at flere barn kan få tiltak, gitt dagens ressursbruk og tiltaket kan også innrettes mer etter barnets behov. Samtidig er det en stor fare for at ved å presse prisene på tiltaket ned, vil det kunne gå ut over innhold og redusere kvalitet. Det kan bli vanskelig for kommunene å ha reell kontroll over om en får en dyr eller billig plass. Dette kan også føre til konflikter mellom stat og kommune.

Priskonkurransen kan føre til større regionale forskjeller som strider i mot Bufetats målsetting om et likt barnevern over hele landet. I sentrale strøk hvor det fins mange institusjoner, kan en forvente at prisene presses lengre ned, enn i distriktene hvor det er færre institusjoner å velge mellom. For barna i distriktene vil dette føre til et dårligere og dyrere tilbud. En konsekvens av dette kan også bli at disse barna må flytte lengre bort fra hjemmet og lokalsamfunnet for å få tiltak, noe som strider mot noe av departementets hovedgrunnlag for høringsnotatet: «Varige endringer skapes ved å mobilisere og bygge på de ressursene og strukturene som finnes rundt barnet og som barnet både har tilhørighet og tillit til» (§5, 2. avsn. setn 10).

I tillegg kommer at priskonkurransen kan føre til at ideelle og statlige institusjoner kan forsvinne, over tid, slik at det viktige Eiermangfoldet smuldres opp. Ved statlig eierskap, kan det være lettere å drive FOU, basert på oppdatert forskning og utvikling.

Ved «**delvis prisdifferensiering**» settes kommunens egenandel etter tiltakstype, dvs at det betales samme prosentandel av gjennomsnittskostnadene til hhv omsorg-, atferd- eller akuttinstitusjon. Vista Analyse støtter dette alternativet, noe Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder slutter seg til.

En av de utfordrende sidene ved delvis prisdifferensiering er at de statlige tiltakene ikke får de samme incentivene for å holde prisene nede, uten priskonkurransse. De totale utgiftene og bevilgningene på institusjonsområdet må økes for å gi tilbud til like mange barn som i dag. Kommunens større adgang til å velge mellom statlige og private tiltak, blir det som vil skille denne ordningen mest fra dagens ordning. Hovedargumentet vårt for likevel å støtte denne differensieringsformen, er at kvaliteten og innholdet i tilbudet, geografisk plassering osv, kan vektlegges høyere. Dvs at en kan velge de tilbudene som er best for barna det er snakk om. Prinsippet om at barnets beste skal komme foran andre hensyn i barnevernets arbeid, står fortsatt støtt i Lov om barneverntjenester.

Med hilsen

Kristin Eidet Robstad
Avdelingsdirektør

Torhild Tallaksen
Seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.
Saksbehandler: Marianne Lohne, tlf: